

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
BIURO PRAWNE

ISSN 1506-5170

B i u l e t y n   p r a w n y

Nr 6

W a r s z a w a 2 0 0 0

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Bronisław KACHNIKIEWICZ, Hanna KARASZEWSKA, Kazimierz KOWALSKI, Jan ŁOZIŃSKI, Anna OSZCZĘDA, Krystyna ROGALSKA, Ewa RUDNICKA (sekretarz), Maciej SŁAWIŃSKI (przewodniczący), Barbara ŚWIĄTKIEWICZ (zastępca przewodniczącego), Danuta TRUŚ

REDAKCJA I KOREKTA

Ewa RUDNICKA

PROJEKT OKŁADKI

Danuta CZERSKA

SKŁAD KOMPUTEROWY

Małgorzata REKS-STABACH

© COPYRIGHT BY BIURO PRAWNE KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI

WYDAWNICTWO CENTRUM SZKOLENIA POLICJI W LEGIONOWIE
ZAM. NR 52/2000; NAKŁAD 1300 EGZ.

ISSN 1506-5170

SPIS TREŚCI

R. LEWANDOWSKI , <i>Odpowiedzi na pytania prawne związane z ustawą o ochronie osób i mienia</i>	5
S. KARWOWSKI , <i>Prowadzenie egzekucji należności alimentacyjnych z równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie (opinia prawna)</i>	27
S. KARWOWSKI , <i>Wykładnia art. 83 pkt 3 ustawy o Policji (opinia prawna)</i>	32
Z. CZAJOR , <i>Przyjmowanie darowizn przez Policję w świetle ustaw reformujących administrację publiczną (opinia prawna)</i>	35
K. ROGALSKA , <i>Podstawy prawne udzielania przez Policję informacji z bazy Zintegrowanego Systemu Informacji Policji na rzecz Wojskowych Służb Informacyjnych (opinia prawna)</i>	42
A. STOLARSKA , <i>Tezy w sprawie podstaw prawnych udzielania informacji z bazy Zintegrowanego Systemu Informacji Policji na rzecz Wojskowych Służb Informacyjnych</i>	46
K. RYGIEL , <i>Wykup lokali mieszkalnych uzyskanych w wyniku działalności inwestycyjnej jednostek resortu spraw wewnętrznych</i>	50

Robert LEWANDOWSKI

***Odpowiedzi na pytania prawne
związane z ustawą o ochronie osób i mienia***

Od 28 marca 1998 r. obowiązuje *ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia* (Dz. U. nr 114, poz. 740, z 1999 r. nr 11, poz. 95). Ustawa wypełnia, określone w art. 1 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji, zadanie Policji polegające na sprawowaniu nadzoru nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi. Niezależnie do nadzoru ustawa kreuje inne, liczne obowiązki Policji związane z funkcjonowaniem wewnętrznych służb ochrony i przedsiębiorstw świadczących usługi w kwestii ochrony osób i mienia: uzgadnianie planów ochrony, opiniowanie pracowników ochrony i kandydatów do uzyskania licencji ochroniarskiej, zawieszanie praw wynikających z licencji i inne. Wśród obowiązków szczególną uwagę należy zwrócić na wydawane przez organy Policji decyzje administracyjne, zaskarżalne w administracyjnym toku instancji i do Naczelnego Sądu Administracyjnego: odmowy uzgodnienia planów ochrony, zezwolenia na utworzenie wewnętrznej służby ochrony, wydawania licencji pracownika ochrony i opinie w sprawie udzielenia koncesji.

Weszły już także w życie wszystkie, dotyczące Policji, akty wykonawcze do ustawy.

Zarówno ustawa, jak i przepisy wykonawcze nasuwają w praktyce policyjnej liczne wątpliwości. Interpretacji prawnej wymagają m.in. problemy uprawnień do ubiegania się o licencje pracownika ochrony, zwłaszcza rodzajów szkół, których świadectwa uprawniają do uzyskania licencji bez konieczności składania egzaminów, zagadnienia kwalifikacji obszarów, obiektów i urzędzeń podlegających obowiązkowej ochronie oraz kwestie związane ze szczególną ochroną wartości pieniężnych.

W rozwiązywaniu tych problemów uczestniczy Biuro Prawne Komendy Głównej Policji, przekazując zajęte stanowiska prawne Biuru Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP, odpowiedzialnemu za nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi i współdziałanie z nimi, lub Departamentowi Prawnemu (obecnie Legislacyjnemu) MSWiA, do którego również są kierowane wskazane wyżej wątpliwości.

Publikujemy opinie prawne o istotniejszym znaczeniu dla praktyki stosowania przez Policję przepisów o ochronie osób i mienia z przekonaniem, iż mogą pomóc w procesie opiniowania projektów decyzji uprawnionych organów Policji.

Jakie przesłanki muszą być spełnione, aby uznać określone świadectwo czy też dyplom za dokument potwierdzający uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji do fizycznej ochrony osób i mienia w świetle przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie rodzaju dyplomów i świadectw wydawanych przez szkoły i inne placówki oświatowe, które

potwierdzają uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w zakresie ochrony osób i mienia, minimalnego zakresu programów kursów pracowników ochrony fizycznej pierwszego i drugiego stopnia oraz zakresu obowiązujących tematów egzaminów i trybu ich składania, składu komisji egzaminacyjnej i sposobu przeprowadzania egzaminu (Dz. U. nr 113, poz. 731)? [pytanie zastępcy dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP z dnia 3 grudnia 1998 r.].

Do uznania określonego świadectwa czy też dyplomu za dokument potwierdzający uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji do fizycznej ochrony osób i mienia jest niezbędne łączne spełnienie dwóch przesłanek: po pierwsze musi to być świadectwo lub dyplom wydany przez szkołę podoficerską bądź oficerską resortu spraw wewnętrznych i administracji, po drugie musi to być świadectwo lub dyplom w dziedzinie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego.

Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. nr 114, poz. 740) w art. 26 i 27 określa wymagania kwalifikacyjne, jakie musi spełniać osoba ubiegająca się o wydanie licencji pracownika ochrony fizycznej. Jednym z nich jest legitymowanie się dyplomem lub świadectwem szkoły bądź innej placówki oświatowej, które potwierdzają uzyskanie specjalistycznego wykształcenia, albo ukończenie kursu pracownika ochrony odpowiednio pierwszego lub drugiego stopnia i zdanie egzaminu przed właściwą komisją. Z kolei wymienione na wstępie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji m.in. konkretyzuje rodzaje dyplomów i świadectw wydawanych przez szkoły i inne pla-

cówki oświatowe, które potwierdzają uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji do ochrony osób i mienia. Zgodnie z § 2 ust. 2 wymienionego rozporządzenia dokumentami tymi są również świadectwa szkół podoficerskich oraz dyplomy szkół oficerskich resortu spraw wewnętrznych i administracji w dziedzinie prawnoadministracyjnej ochrony porządku publicznego. Osoby, ubiegające się o licencję pracownika ochrony fizycznej pierwszego i drugiego stopnia, legitymujące się dokumentami, są – zgodnie z § 6 rozporządzenia – zwolnione z obowiązku zdawania egzaminu.

Poza wymienionymi aktami prawnymi duże znaczenie dla oceny, które świadectwa lub dyplomy szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji uprawniają do uzyskania licencji pracownika ochrony, mają także m.in. *ustawa z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym* (tekst jedn. Dz. U. z 1992 r. nr 10, poz. 40 z późn. zm.), *rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów i wzorów dyplomów nadawanych absolwentom Wyższej Szkoły Policji* (Dz. U. nr 46, poz. 292) oraz *zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 kwietnia 1992 r. w sprawie określenia rodzajów dyplomów i tytułów zawodowych oraz wzoru dyplomu wydawanego przez uczelnie* (Dz. U. nr 12, poz. 85 z późn. zm.). Pierwszy z tych aktów prawnych w art. 52 ust. 2 wymienia, w jakich specjalistycznych dyscyplinach naukowych są prowadzone studia w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Tymi dyscyplinami są: bezpieczeństwo państwa, bezpieczeństwo i porządek publiczny, ochrona granicy państwowej i kontrola

ruchu granicznego oraz ochrona przeciwpożarowa. Poza nimi w szkołach tych prowadzi się także studia w innych dziedzinach nauk lub dyscyplin naukowych objętych kierunkiem naukowym szkoły wyższej. Trzy pierwsze z powyższych dziedzin zostały wymienione również w § 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia rodzajów i wzorów dyplomów nadawanych absolwentom Wyższej Szkoły Policji. Przepis ów określa, iż szkoła ta nadaje absolwentom dyplomy stwierdzające ukończenie wyższych studiów zawodowych na kierunku administracji i uzyskanie tytułu oficera dyplomowanego w jednej z trzech dziedzin, mianowicie dyplomy w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego nadaje absolwentom policjantom, dyplomy w dziedzinie ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego nadaje absolwentom funkcjonariuszom Straży Granicznej, a dyplomy w dziedzinie bezpieczeństwa państwa nadaje absolwentom żołnierzom jednostek wojskowych podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz funkcjonariuszom Urzędu Ochrony Państwa. Wzory powyższych dyplomów stanowią załączniki do tego rozporządzenia. Z kolei ostatni z wymienionych aktów prawnych określa wzór dyplomu wydawanego przez uczelnie absolwentom wszystkich rodzajów i kierunków studiów wyższych. Zarówno wzory dyplomów z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak i wzór z zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej określają w swej treści kierunek oraz zakres studiów. Brak jest natomiast regulacji prawnych dotyczących wzorów świadectw wydawanych przez policyjne szkoły i ośrodki szkolenia.

W świetle niniejszych przepisów pojawiają się wątpliwości interpretacyjne w sprawie zwrotu „w zakresie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego”, który został użyty w § 2 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia. W żadnym z przedstawionych wyżej aktów prawnych przy określaniu dziedzin, w jakich są prowadzone studia w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, nie zastosowano tegoż zwrotu. Nie można więc poprzestać na sprawdzeniu zgodności zakresu ze świadectwa czy dyplomu z dosłownym brzmieniem zwrotu użytego w § 2 ust. 2 rozporządzenia. Zakresem odbytych studiów w tychże szkołach administracyjnych, odpowiadającym w pełni zwrotowi „prawno-administracyjna ochrona porządku publicznego”, jest „bezpieczeństwo i porządek publiczny”. Jedyne ten zwrot zawiera się bowiem w pojęciu „bezpieczeństwo i porządek publiczny”, będąc jego istotną częścią. Żaden z pozostałych przedmiotów, w jakich są prowadzone studia w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, nie zawiera w swojej nazwie ochrony porządku publicznego, kładąc nacisk na inne aspekty zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Dokumenty potwierdzające uzyskanie uprawnień oficerskich w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego są z kolei wydawane słuchaczom, którzy byli przygotowywani do służby w organach Policji (wcześniej Milicji Obywatelskiej). Jedyne im obszernie i szczegółowo wykładano zagadnienia ochrony porządku publicznego. Poza tym zgodnie z *ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.) jest ona umundurowaną

i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego (art. 1), a ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowi jedno z jej podstawowych zadań (art. 1 ust. 2 pkt 2). Tego rodzaju zapisów dotyczących porządku publicznego nie ma ani w *ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa* (Dz. U. nr 30, poz. 180 z późn. zm.), ani w *ustawie z dnia 10 października 1990 r. o Straży Granicznej* (Dz. U. nr 78, poz. 462 z późn. zm.), zresztą podobnie jak w innych ustawach regulujących pozostałe służby mundurowe. Dlatego należy przyjąć, iż jedynie ukończenie szkoły oficerskiej i podoficerskiej resortu spraw wewnętrznych i administracji w przedmiocie bezpieczeństwa i porządku publicznego – jako jedynym przygotowującym w pełni do służby w organach Policji – spełnia przesłankę „prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego”.

Nie zawsze jednak dokumenty potwierdzające ukończenie danej szkoły resortu spraw wewnętrznych i administracji zawierają zapis określający zakres odbytego szkolenia. Jest to w dużej mierze spowodowane brakiem regulacji prawnych dotyczących wzorów świadectw wydawanych przez policyjne szkoły i ośrodki szkolenia. I tak np. na świadectwach ukończenia Studium Podyplomowego Akademii Spraw Wewnętrznych w latach 1978-1979 umieszczano jedynie zapis, iż dzięki jego ukończeniu został spełniony warunek określony w art. 16 ust. 1 *ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej* (Dz. U. nr 23, poz. 136 z późn. zm.). W tym wypadku, mimo braku stwierdzenia w

świadczenie zakresu zajęć, nie ulega wątpliwości, iż absolwent, będąc przygotowywany do służby w organach MO, był szkolony w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Należy zatem przyjąć, iż w praktyce każdy oficer i podoficer Policji legitymujący się dyplomem lub świadectwem ukończenia właściwej szkoły resortu spraw wewnętrznych i administracji, w której przygotowywano go do służby w organach Policji (MO), spełnia przesłankę „prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego”. Nie jest ona natomiast spełniona w odniesieniu do oficerów i podoficerów innych służb mundurowych, byli oni bowiem szkoleni w dziedzinach nie odpowiadających pojęciowo zwrotowi „zakres prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego”, użytemu w § 2 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia.

Czy dyplom ukończenia Wyższej Szkoły Oficerskiej MSW im. Feliksa Dzierżyńskiego potwierdza uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w zakresie odpowiadającym drugiemu stopniowi pracownika ochrony fizycznej? (pytanie zastępcy dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP z dnia 3 marca 1999 r.).

Wyrażenie „bezpieczeństwo i porządek publiczny” w pełni odpowiada zwrotowi „prawno-administracyjna ochrona porządku publicznego”, użytemu w § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 sierpnia 1998 r. w sprawie rodzajów dyplomów i świadectw wydawanych przez szkoły i inne placówki oświatowe, które

potwierdzają uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w zakresie ochrony osób i mienia, minimalnego zakresu programów kursów pracowników ochrony fizycznej pierwszego i drugiego stopnia oraz zakresu obowiązujących tematów egzaminów i trybu ich składania, składu komisji egzaminacyjnej i sposobu przeprowadzania egzaminu (Dz. U. nr 113, poz. 731). Uzyskanie świadectwa lub dyplomu wydanego przez konkretną szkołę resortu spraw wewnętrznych i administracji nie jest jedynym warunkiem uznania określonego świadectwa czy też dyplomu za dokument potwierdzający uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji do ochrony osób i mienia. Świadectwo to lub dyplom – i to jest drugi warunek – musi potwierdzać ukończenie nauki prawnoadministracyjnej ochrony porządku publicznego. Nie jest zatem możliwe ustalenie, czy dana osoba legitymuje się dokumentem potwierdzającym uzyskanie kwalifikacji na podstawie samego faktu ukończenia konkretnej szkoły resortu spraw wewnętrznych i administracji. Okoliczność tę poświadcza bowiem jedynie spełnienie pierwszego warunku. Poza tym zaistnienie w konkretnym, indywidualnym wypadku obu tych warunków podlega ocenie właściwego organu Policji, rozpatrującego te kategorie spraw w administracyjnym toku instancji.

Czy dyplom ukończenia Szkoły Chorążych Wojsk Ochrony Pogranicza potwierdza uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji odpowiadających pierwszemu stopniowi licencji pracownika ochrony fizycznej? (pytanie pana Andrzeja Januły z dnia 8 stycznia 1999 r.).

Dyplom ukończenia Szkoły Chorążych Wojsk Ochrony Pogranicza nie jest równoznaczny z odbyciem szkolenia w dziedzinie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego. Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie rodzajów dyplomów i świadectw wydawanych przez szkoły i inne placówki oświatowe, które potwierdzają uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w zakresie ochrony osób i mienia, minimalnego zakresu programów kursów pracowników ochrony fizycznej pierwszego i drugiego stopnia oraz zakresu obowiązujących tematów egzaminów i trybu ich składania, składu komisji egzaminacyjnej i sposobu przeprowadzania egzaminu dokumentami potwierdzającymi uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w kwestii fizycznej ochrony osób i mienia są świadectwa szkół podoficerskich oraz dyplomy szkół oficerskich resortu spraw wewnętrznych i administracji w zakresie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego. Przepis ten określa dwa podstawowe warunki, których łączne spełnienie powoduje uznanie danego świadectwa czy też dyplomu za dokument potwierdzający uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji w omawianej dziedzinie: po pierwsze musi to być świadectwo lub dyplom wydany przez szkołę podoficerską bądź oficerską resortu spraw wewnętrznych i administracji, po drugie musi to być świadectwo lub dyplom w dziedzinie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego.

Niewątpliwie, mimo niewymienienia w omawianym przepisie szkół chorążych resortu spraw wewnętrznych i administracji, należy przyjąć, iż absolwenci tych szkół także

spełniają pierwszy z wymienionych warunków. Skoro bowiem do uzyskania licencji pierwszego stopnia wystarcza posiadanie dyplomu szkoły podoficerskiej, to również wystarczające jest legitymowanie się dyplomem szkoły chorążych, której ukończenie pozwala mianować funkcjonariusza na wyższy stopień. Świadectwo ukończenia szkoły podoficerskiej jest więc warunkiem minimalnym potwierdzenia specjalistycznych kwalifikacji w zakresie odpowiadającym pierwszemu stopniowi pracownika ochrony. Mimo jednak spełnienia pierwszego warunku chorążowie WOP nie spełniają warunku odbycia szkolenia w dziedzinie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego, a tylko łączne ich spełnienie potwierdza uzyskanie specjalistycznych kwalifikacji niezbędnych do fizycznej ochrony osób i mienia.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 *ustawy* z dnia 31 marca 1965 r. *o wyższym szkolnictwie wojskowym* (tekst jedn. Dz. U. z 1992 r. nr 10, poz. 40 z późn. zm.) w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych są prowadzone studia m.in. w dziedzinach: bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz ochrony przeciwpożarowej. Funkcjonariusze Wojsk Ochrony Pogranicza (następnie Straży Granicznej) zdobywali wiedzę o ochronie granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego, gdy tymczasem jedynym zakresem odpowiadającym w pełni zwrotowi „prawno-administracyjna ochrona porządku publicznego” jest „bezpieczeństwo i porządek publiczny”. Zwrot ten zawiera się bowiem w zakresie bezpieczeństwa i porządek publiczny, będąc jego istotną częścią. Żaden z pozostałych za-

kresów, w jakich są prowadzone studia w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych, nie zawiera w swojej nazwie ochrony porządku publicznego, kładąc nacisk na inne aspekty zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Z kolei dokumenty potwierdzające uzyskanie uprawnień oficerskich oraz podoficerskich w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego są wydawane słuchaczom, którzy byli przygotowywani do służby w organach Policji (wcześniej Milicji Obywatelskiej). Jedynie im obszernie i szczegółowo wykładano zagadnienia ochrony porządku publicznego. Poza tym zgodnie z *ustawą o Policji* (Dz. U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.) jest ona formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego (art. 1), a ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowi jedno z jej podstawowych zadań (art. 1 ust. 2 pkt 2). Zgodnie zaś z *ustawą z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej* (Dz. U. nr 78, poz. 462 z późn. zm.) jest ona formacją stworzoną do ochrony granicy państwowej oraz kontroli ruchu granicznego (art. 1 ust. 1); zadanie zapewnienia porządku publicznego ograniczono jedynie do przejść granicznych i stref nadgranicznych (art. 1 ust. 2 pkt 5). Podobne zapisy znajdują się także w obowiązującym wcześniej *dekrecie z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych* (Dz. U. nr 9, poz. 51 z późn. zm.). Ochrona porządku publicznego nie jest więc podstawowym zadaniem Straży Granicznej, co zresztą znajduje swój wyraz w nazwie szkoleń, jakie odbywali przyszli oficerowie i podoficerowie Straży Granicznej. Uzyskiwali oni dokumenty ukończenia

właściwej szkoły resortu spraw wewnętrznych i administracji w kwestii ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego. W takim zakresie byli szkoleni.

Należy zatem przyjąć, iż funkcjonariusze Straży Granicznej, szkoleni w zakresie nie odpowiadającym pojęciowo zwrotowi „prawno-administracyjna ochrona porządku publicznego”, nie mogą być zwolnieni z obowiązku zdawania egzaminu na pracownika ochrony fizycznej.

- 1) *Czy zwrot „osób ubiegających się o wydanie licencji oraz posiadających licencję pracownika ochrony fizycznej”, użyty w art. 34 ustawy o ochronie osób i mienia, dotyczy zarówno pracowników ochrony fizycznej, jak i zabezpieczenia technicznego, czy też wyłącznie pracowników ochrony fizycznej?*
- 2) *Czy do uzyskania licencji pracownika ochrony fizycznej wystarcza przedłożenie przez wnioskodawcę świadectwa potwierdzającego zdanie egzaminu ze znajomości pełnienia służby strażniczej z bronią oraz zaświadczenia potwierdzającego odbycie szkolenia dla kadry kierowniczej w Straży Przemysłowej? (pytania Komendanta Stołecznego Policji z dnia 1 lutego 1999 r.).*

Zawarte w piśmie Komendanta Stołecznego Policji stanowisko wobec interpretacji art. 34 ustawy o ochronie osób i mienia nie jest trafne. Przyjęcie, że użyty w tym przepisie zwrot „osób ubiegających się o wydanie licencji oraz posiadających licencję pracownika ochrony fizycznej” obejmuje

dwa postępowania o odmiennych zakresach podmiotowych – pierwsze dotyczące osób ubiegających się o wydanie licencji pracownika ochrony fizycznej i zabezpieczenia technicznego oraz drugie dotyczące tylko osób posiadających licencję pracownika ochrony fizycznej – oznaczałoby, iż pracownik zabezpieczenia technicznego musi spełniać wymagania zdrowotne, tylko ubiegając się o licencję, gdy tymczasem pracownik ochrony fizycznej musi je spełniać zarówno ubiegając się o licencję, jak i już ją posiadając. Trudno byłoby uzasadnić celowość określenia wymagań zdrowotnych tylko na czas ubiegania się o licencję, z pominięciem sytuacji, gdy dana osoba już ją posiada. Odpowiednich warunków psychofizycznych wymaga przecież nie ubieganie się o wydanie licencji, ale wykonywanie zadań ochrony osób i mienia. Poza tym o ile charakter zadań wykonywanych przez pracowników ochrony fizycznej wymaga specjalnych predyspozycji zdrowotnych, o tyle istota czynności wykonywanych przez pracowników zabezpieczenia technicznego wskazuje na to, iż nie wymagają one określenia specjalnych wymagań tego rodzaju, a wystarczające jest uzyskanie orzeczenia lekarskiego w trybie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza* (Dz. U. z 1997 r. nr 28, poz. 152 z późn. zm.). Z tych powodów należy w pełni podzielić stanowisko Departamentu Prawnego MZiOS, iż art. 34 ustawy o ochronie osób i mienia dotyczy tylko pracowników ochrony fizycznej. Koreponduje z tym stanowiskiem projekt przedmiotowego rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, który dotyczy wyłącznie osób ubiegających się o wydanie licencji pracownika ochrony fizycznej oraz pracowników ochrony fizycz-

nej. Warto także zauważyć, iż określenie zakresu delegacji ustawowej pozostaje w kompetencji organu upoważnionego do wydania tegoż aktu, a nie innych podmiotów.

Nie można również zgodzić się z poglądem, iż wystarczające do uzyskania licencji pracownika ochrony fizycznej jest przedłożenie przez wnioskodawcę świadectwa potwierdzającego zdanie egzaminu ze znajomości pełnienia służby strażniczej z bronią oraz zaświadczenia potwierdzającego odbycie szkolenia dla kadry kierowniczej w Straży Przemysłowej, wydanych do dnia 27 marca 1998 r. Osoby legitymujące się powyższymi dokumentami muszą spełniać także wymogi określone w art. 26 ust. 3 pkt 3 lub art. 27 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie osób i mienia, tzn. muszą mieć dyplom lub świadectwo szkoły bądź innej placówki oświatowej, które potwierdzają uzyskanie specjalistycznego wykształcenia, albo muszą ukończyć specjalistyczny kurs pracowników ochrony i zdać egzamin przed właściwą komisją. Osoby te są jedynie – zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie zakresu wiadomości obowiązujących na egzaminie dla pracowników specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych, którzy uzyskali świadectwa potwierdzające zdanie egzaminu z zakresu znajomości pełnienia służby strażniczej z bronią (Dz. U. nr 113, poz. 732) – uprawnione do zdawania egzaminu na odpowiedni poziom licencji pracownika ochrony fizycznej w zakresie określonym w załączniku do tegoż rozporządzenia.

Czy wszystkie ujęcia wody, obiekty wodociągowe oraz oczyszczalnie ścieków podlegają obowiązkowej ochronie wykonywanej przez specjalistyczne, uzbrojone formacje ochronne, czy też w odniesieniu do niektórych z nich obowiązek ten może być spełniony jedynie przez ich odpowiednie zabezpieczenie techniczne? (Pytanie Dyrektora Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie z dnia 30 lipca 1998 r.)

Ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków podlegają obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne, uzbrojone formacje ochronne lub za pomocą odpowiedniego zabezpieczenia technicznego w zależności od znaczenia konkretnego obiektu dla bezpieczeństwa publicznego. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. (Dz. U. nr 114, poz. 740) obszary, obiekty i urządzenia ważne dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa podlegają obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne lub muszą być odpowiednio zabezpieczone technicznie. Z kolei art. 5 ust. 2 pkt 3 lit. a precyzuje „miejsca” ważne dla bezpieczeństwa publicznego podlegające obowiązkowej ochronie. Zgodnie z tym przepisem są nimi zakłady, obiekty i urządzenia mające istotne znaczenie dla funkcjonowania aglomeracji miejskich, których zniszczenie lub uszkodzenie może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, zwłaszcza elektrownie i ciepłownie, ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków.

Z tego samego przepisu wynika w sposób jednoznaczny, iż przedmiotowe obiekty (urządzenia) powinny być zakwali-

fikowane do grupy miejsc objętych obowiązkową ochroną. W art. 5 ust. 1 zaś zostały określone dwa sposoby wykonywania obowiązkowej ochrony, a mianowicie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochrony oraz za pomocą odpowiednich zabezpieczeń technicznych. Ustawa nie wymaga, aby wszystkie ujęcia wody, wodociągi czy też oczyszczalnie ścieków były chronione przez uzbrojone formacje ochronne. Do tego typu ochrony powinny być zakwalifikowane przede wszystkim te obiekty (urządzenia), w których obecnie jest uzbrojona ochrona (Straż Przemysłowa lub firmy ochroniarskie). Chodzi tu zwłaszcza o te ujęcia wody i obiekty wodociągowe, których ewentualne zatrucie lub zniszczenie (np. w wyniku sabotażu bądź aktu terrorystycznego) mogłoby spowodować zagrożenie zdrowia lub życia dużej liczby ludzi, a w wypadku oczyszczalni ścieków zatrucie środowiska naturalnego w dużych rozmiarach. Byłyby to więc obiekty o strategicznym znaczeniu dla obronności czy gospodarki państwa. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż proponowane plany ochrony nie wykluczają ograniczenia zabezpieczenia tylko do urządzeń technicznych wspartych służbą dozoru bądź stałym dozorem sygnałów alarmowych (tzw. monitoring).

Przedmiotowe obiekty mogą być umieszczone w wykazach sporządzanych m.in. przez ministrów, kierowników urzędów centralnych i wojewodów w stosunku do podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych jednostek organizacyjnych oraz w ewidencji obszarów, obiektów i urządzeń podlegających obowiązkowej ochronie (o których mowa w art. 5 ust. 3-5 ustawy) sukcesywnie, w zależności od stopnia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i możliwości finansowych.

- 1) *Czy Komendant Główny Policji musi sam wydawać przepustki specjalne „W” oraz zawierać umowy, o których mowa w § 4 ust. 4 i § 10 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz. U. nr 129, poz. 858), czy też może to wykonywać w jego imieniu upoważniony pracownik Komendy Głównej Policji?*
- 2) *Czy na podstawie przepisów wymienionego wyżej rozporządzenia jest możliwe wydanie przez Komendanta Głównego Policji aktu prawnego określającego wzór przepustki specjalnej „W”?* (pytania zastępcy dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej z dnia 30 listopada 1998 r.)

Na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, przywołanego w pytaniu, przepustki specjalne „W” wydaje Komendant Główny Policji na wniosek uprawnionego podmiotu. Może on, zgodnie z art. 268a k.p.a. upoważnić w formie pisemnej pracowników kierowanej jednostki organizacyjnej do załatwiania spraw w jego imieniu, w ustalonym zakresie. Możliwość udzielenia upoważnienia do wykonywania kompetencji organu administracji przez większą liczbę osób jest celowa ze względów organizacyjnych, aby nie hamować wydawania aktów administracyjnych i podejmowania niektórych czynności materialno-technicznych. Wybór upoważnionego pracownika – na co wskazuje Komentarz do k.p.a. autorstwa Barbary

ADAMIAK i Janusza BORKOWSKIEGO (Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 1996, str. 910-911) – należy do organu i nie jest związany żadnymi wymaganiami prawnymi w tym względzie, zwłaszcza zaś nie jest uzależniony od stanowisk i funkcji, a jedynie od merytorycznych przesłanek prawidłowego wykonywania kompetencji organu przez konkretną osobę. Nie ma także jakichkolwiek przeszkód prawnych, aby przy negocjowaniu i zawieraniu umów, o których mowa w § 4 ust. 4 i § 10, Komendant Główny Policji był reprezentowany przez uprawnionego do działania w jego imieniu pełnomocnika.

W świetle przepisów przedmiotowego rozporządzenia nie istnieje formalnoprawna konieczność wydania za pomocą aktu prawnego Komendanta Głównego Policji wzoru przepustki specjalnej „W”. Jest to bowiem wyłącznie kwestia techniczno-organizacyjna, nie wymagająca uregulowań prawnych, a żaden z przepisów rozporządzenia nie może stanowić podstawy prawnej do wydania aktu prawnego w tej kwestii. Dopuszczalne jest jedynie wydanie przez Komendanta Głównego Policji decyzji ustalającej wzór tejże przepustki. Byłaby to jednak tzw. decyzja organizacyjna Komendanta, w której nie powołuje się podstawy prawnej do jej wydania. Można jedynie zaznaczyć na wstępie, iż została ona wydana w związku z § 12 przedmiotowego rozporządzenia.

- 1) *Czy uprawnienie do posiadania przepustki specjalnej „W” dotyczy firm ochroniarskich działających na podstawie ustawy o działalności gospodarczej, czy też tylko tych, którzy*

uzyskali koncesję na zasadach określonych w ustawie o ochronie osób i mienia?

- 2) *Czy § 12 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz. U. nr 129, poz. 858) dotyczy wyłącznie samochodów, które spełniają wymogi określone w załączniku nr 4 do niego oraz czy jest to jedyny warunek, od którego spełnienia jest uzależnione wydanie przepustki specjalnej „W”?*
- 3) *Jakie wartości pieniężne powinny być obligatoryjnie chronione przez co najmniej jednego konwojenta? (pytania zastępcy dyrektora Biura Koordynacji Służby Prewencyjnej KGP z dnia 26 stycznia 1999 r.)*

Przepis § 12 rozporządzenia powołanego w pytaniu reguluje wydawanie przepustki specjalnej „W”, która stanowi dokument umożliwiający zwolnienie od kontroli drogowej wyposażonych w nią samochodów specjalnych przewożących wartości pieniężne. Przepustkę tą wydaje Komendant Główny Policji na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej chronionej przez wewnętrzną służbę ochrony, lub przedsiębiorcy, który uzyskał koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie ochrony osób i mienia w formie konwojowania wartości pieniężnych. Jak wynika z brzmienia § 12 ust. 2, przepustki te mogą być wydawane zarówno wewnętrznym służbom ochrony, jak i przedsiębiorcom, którzy uzyskali koncesję powyższego rodzaju. Wewnętrzne służby

ochrony nie muszą uzyskać koncesji na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie ochrony osób i mienia, aby móc ubiegać się o wydanie im przepustki specjalnej „W”. Należy przyjąć, iż wykładnia gramatyczna (językowa) nie jest jednak w pełni wystarczająca w odniesieniu do tego przepisu. Artykuł 55 ust. 2 *ustawy* z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. nr 114, poz. 740) daje zainteresowanym uzyskaniem koncesji przedsiębiorcom termin 2 lat od dnia jej wejścia w życie na spełnienie wymagań w niej określonych. Przez ten okres firmy ochroniarskie mogą prowadzić działalność usługową ochrony osób i mienia bez wymaganej koncesji. Z formalnoprawnego punktu widzenia muszą być też traktowane na równi z firmami ochrony osób i mienia, które już ją uzyskały. Do dnia 27 marca 2000 r. firmy ochroniarskie nie posiadające koncesji mają więc formalną legitymację do występowania o wydanie im przepustki specjalnej „W”.

Z kolei w § 12 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia prawodawca ograniczył wydawanie tychże przepustek do samochodów przewożących wartości pieniężne. Minimalne warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać te pojazdy, określa załącznik nr 4. Ich spełnienie w praktyce decyduje o uznaniu danego samochodu za samochód specjalny. Paragraf 12 rozporządzenia nie określa żadnych innych wymagań, od których spełnienia byłoby uzależnione wydanie przepustki specjalnej „W”. Należy więc uznać, iż prawodawca pozostawił decyzję w tym względzie swobodnej ocenie Komendanta Głównego Policji. To on jako organ uprawniony do wydawania tychże przepustek jest bowiem również upoważniony do oceny zasadności i celowości ich wydania w konkretnych

przypadkach. Każdy wniosek musi być oceniany indywidualnie, w zależności od okoliczności występujących w danej sprawie. Przepustka specjalna „W” jest bowiem swego rodzaju dodatkowym uprawnieniem, które może – ale wcale nie musi – być przyznane danej firmie ochrony osób i mienia.

Przepisy zawarte od § 6 do § 9 pkt 1 rozporządzenia określają jednoznacznie i jasno sposób transportu wartości pieniężnych. Dokonując podstawowej wykładni językowej należy stwierdzić, iż jeśli przewożone wartości pieniężne przekraczają 0,3 jednostki obliczeniowej, a nie przekraczają 1 jednostki obliczeniowej, osoba je transportująca powinna być chroniona przez co najmniej jednego pracownika, który może być nieuzbrojony (§ 6 ust. 2 w zw. z § 7 ust. 1 i § 8 ust. 1). Wartości pieniężne przekraczające 1 jednostkę obliczeniową są obligatoryjnie chronione przez konwojentów (§ 7 ust. 1 w zw. z § 8 ust. 1), a więc pracowników ochrony wyposażonych w broń palną (§ 1 pkt 8). Wyrażenie „co najmniej przez jednego pracownika ochrony” użyte w § 6 ust. 2 oznacza, iż także wartości pieniężne nie przekraczające 1 jednostki obliczeniowej mogą – choć nie muszą – być chronione przez konwojenta. Z uwagi na treść § 7 ust. 1 oraz § 8 ust. 1 zbędne było z punktu widzenia techniki legislacyjnej określenie w § 9 ust. 1 pkt 1 minimalnej wysokości jednostek obliczeniowych, których przewóz powinien być chroniony przez co najmniej jednego konwojenta. Wynika to bowiem jednoznacznie z przepisów wymienionych przeze mnie na początku poprzedniego zdania.

Stanisław KARWOWSKI

***Prowadzenie egzekucji należności
alimentacyjnych z równoważnika pieniężnego
w zamian za umundurowanie
(opinia prawna)***

Komendant jednostki Policji zwrócił się do Biura Prawnego Komendy Głównej Policji z prośbą „o zajęcie stanowiska w przedmiocie prowadzenia egzekucji należności alimentacyjnych z równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie”. Do pisma załączono kopię wyroku Sądu Wojewódzkiego w S. z dnia 30 marca 1999 r. sygn. akt I-RC 460/96 w sprawie z powództwa P. Ś. przeciwko U. Ś. o rozwód. W piśmie, które wpłynęło do jednostki Policji 19 lipca 1999 r., U. Ś. zwróciła się o wypłacenie jej części równoważnika w zamian za umundurowanie, do którego jest uprawniony jej były mąż, policjant, na poczet zasądzonych alimentów. Do swojego wniosku załączyła postanowienie Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 marca 1999 r. stanowiące wykładnię pkt 3 wyroku z dnia 30 marca 1998 r. w sprawie sygn. akt I-RC 460/96. W postanowieniu tym sąd wyjaśnia, iż zawarte w sentencji wyroku pkt 3 z dnia 30 marca 1998 r. w sprawie sygn. akt I-RC 460/96 rozstrzygnięcie „wynagrodzenie za pracę wraz ze wszystkimi dodatkami netto” doty-

czy wynagrodzenia za pracę wraz ze wszystkimi jego składnikami, a więc oprócz pensji zasadniczej obejmuje dodatek służbowy, dodatek za stopień, wysługę lat, pobory z tytułu trzynastej pensji, wszystkie nagrody, **fundusze na zakup sortów mundurowych** oraz dodatki za urlop, za przejazdy i za tzw. malowanie, po uprzednim odliczeniu zaliczki na poczet podatku dochodowego.

Dokonując oceny należy stwierdzić, iż problem sprowadza się do niewłaściwego określenia przez sąd orzekający o obowiązku alimentacyjnym podstawy alimentów, tj. uposażenia osiąganego przez zobowiązanego oraz potrąceń prowadzonych na jego wniosek, w tym ze składników uposażenia innych niż określone w art. 127 *ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.). Trzeba zatem wskazać przepisy zawierające rozwiązania prawne w tym zakresie: art. art. 833 § 1, 834, 882, 1081 i 1083 Kodeksu postępowania cywilnego, art. 87 § 1 i 5 Kodeksu pracy, art. art. 100, 104, 117 ust. 1 i 127 *ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji*, *Wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej z dnia 16 grudnia 1987 r. w sprawach o alimenty* (III CZP 91/86), *przepisy zarządzenia nr 43 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1991 r. w sprawie właściwości i trybu dokonywania potrąceń z uposażenia policjantów i funkcjonariuszy UOP oraz terminów wypłaty uposażeń* (z późn. zm.).

Powołany art. 127 ust. 1 *ustawy o Policji* stanowi, że „z uposażenia policjanta mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych na zasadach

określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej”. Z kolei ust. 2 tego artykułu określa, co rozumie się przez „uposażenie”; jest nim:

- uposażenie zasadnicze,
- dodatki do uposażenia (art. 104 ustawy o Policji),
- odprawa pieniężna (art. 114 ust. 1 pkt 1),
- wynagrodzenie dodatkowe za wykonywanie zadań wykraczających poza obowiązki służbowe (art. 112 ust. 1),
- wynagrodzenie za wynalazki i udoskonalenia techniczne (art. 112 ust. 2),
- świadczenia pieniężne wypłacane przez okres 1 roku po zwolnieniu ze służby (art. 117 ust. 1).

Dyspozycja art. 127 ust. 1 odsyła do przepisów kodeksu postępowania cywilnego w części dotyczącej egzekucji. Ma więc zastosowanie rozwiązanie przyjęte w art. 833 k.p.c., poddające wynagrodzenie za pracę egzekucji na warunkach określonych w art. 87 i następnych Kodeksu pracy, z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 87 § 3 i 4 k.p., określających granice dopuszczalnych potrąceń i kolejność zaspokajania roszczeń z wynagrodzeniem za pracę. Powołane przepisy art. 87 § 1-4 Kodeksu pracy są przepisami proceduralnymi, zapewniającymi prawidłowość dokonywania potrąceń zasadzonych należności pieniężnych. Biorąc pod uwagę to oraz treść art. 127 ust. 1 ustawy o Policji (jako *lex specialis*) należy wysnuć wniosek, iż prowadzenie egzekucji świadczeń alimentacyjnych ogranicza się wyłącznie do uposażenia w rozumieniu ust. 2 powołanego przepisu, który definiuje

i szczegółowo określa co należy rozumieć przez „uposażenie” określone w ust. 1. Przepis ten nie zalicza do uposażenia świadczenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 ustawy o Policji. Zasadą jest, że policjant otrzymuje bezpłatne umundurowanie (art. 70 ust. 1). Umundurowanie niezbędne do pełnienia służby nie podlega egzekucji w myśl art. 829 pkt 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

Zastępczą formą wykonania obowiązku dostarczenia bezpłatnego umundurowania w naturze jest równoważnik pieniężny. Stanowi o tym § 1 *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie wysokości i warunków przyznawania policjantom równoważnika w zamian za umundurowanie* (Dz. U. nr 100, poz. 643). **Jest to więc świadczenie celowe**, mające umożliwić policjantom nabycie składników umundurowania, które są niedostępne w magazynach jednostek Policji, a powinny być wydane w naturze. Ustawa o Policji w art. 60 ust. 1 nakłada na policjantów w czasie służby obowiązek noszenia przepisowego munduru i wyposażenia. Zapewne z tych względów ustawodawca w przepisie szczególnym, jakim jest ustawa o Policji, nie poddał egzekucji tego świadczenia. Ponadto należy zaznaczyć, że równoważnik pieniężny za umundurowanie jest zwolniony także od podatku dochodowego od osób fizycznych na mocy art. 21 pkt 10 *ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (tekst jedn. Dz. U. z 1999 r. nr 90, poz. 416 z późn. zm.). Inne rozwiązania uniemożliwiłyby policjantom wykonywanie obowiązków służbowych zgodnie z obowiązującymi w tej materii przepisami rangi ustawowej.

Zgodnie z zasadą *lex specialis derogat legi generali* pierwszeństwo ma stosowanie ustawy o Policji w stosunku do osób pełniących w niej służbę. Powołane przepisy k.p.c. i k.p. mają więc jedynie zastosowanie pomocnicze w zakresie prowadzenia egzekucji nie unormowanym przez tę ustawę.

Odrębnym zagadnieniem jest realizacja wyroku złożonego przez dłużnika i jego wniosku o przekazywanie przez jednostkę Policji należności bezpośrednio wierzycielce. Należy zwrócić uwagę, że przy zachowaniu zasad określonych w art. 87 k.p. **potrąceń na zaspokojenie świadczenia alimentacyjnego pracodawca może dokonywać na wniosek wierzyciela na podstawie przedłożonego przez niego tytułu wykonawczego** również bez postępowania egzekucyjnego (art. 88 k.p.). W niniejszej sprawie jedyną możliwością prawną wyłączenia spod egzekucji równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie **jest wystąpienie dłużnika do właściwego Sądu Rejonowego z wnioskiem o umorzenie egzekucji w części (art. 758 k.p.c.) dotyczącej tego równoważnika**. Podstawą do złożenia takiego wniosku jest art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż egzekucja ze względu na jej przedmiot jest niedopuszczalna. Na postanowienie sądu w tej kwestii przysługuje zażalenie (art. 828 k.p.c.).

Należy zaznaczyć, że zainteresowani powinni wyczerpać wszystkie możliwości prawne, łącznie z zaskarżeniem wyroków, a w tym wypadku postanowienia stanowiącego niekorzystną dla policjanta i sprzeczną z prawem wykładnię wyroku (art. 394 § 1 pkt 8 k.p.c.), z czego nie skorzystano we właściwym terminie.

Stanisław K A R W O W S K I

***Wykładnia art. 83 pkt 3 ustawy o Policji
(opinia prawna)***

Ustawa o Policji w art. 89 pkt 3 określa, iż członkami rodziny policjanta, których uwzględnia się przy podziale lokalu mieszkalnego, są pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym rodzice policjanta i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu **lub** – jeżeli ze względu na wiek **albo** inwalidztwo, albo inne okoliczności **są niezdolni do wykonywania zatrudnienia (...)**. Przepis ten przewiduje uwzględnienie członków rodziny policjanta – rodziców lub teściów, ojczyrna i macochę oraz osoby przysposabiające – pozostających z policjantem we wspólnym gospodarstwie domowym, którzy:

1) są na jego wyłącznym utrzymaniu

lub

2) ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia.

Nie powinno sprawiać trudności zakwalifikowanie i określenie „pozostawania na wyłącznym utrzymaniu policjanta”. Takie trudności może natomiast spowodować określenie osób, które ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolne do wykonywania zatrudnie-

nia. Aby usunąć występujące wątpliwości należy wyjaśnić funkcję spójników „**lub**”, „**albo**” użytych w art. 89 pkt 3 ustawy o Policji.

Wykazy „**lub**” i „**albo**” w języku polskim oznaczają alternatywę w rozumieniu pojęć logiki. „**Lub**” jest to spójnik wyrażający możliwą wymiennność albo wzajemne wyłączenie się części, albo zdań równorzędnych – Słownik Języka Polskiego PWN, Warszawa 1963, str. 207. „**Albo**” jest to spójnik:

- a) wyrażający możliwą wymiennność części zdań bądź zdań równorzędnych,
- b) wyrażający wzajemne wyłączenie się części zdania lub zdań równorzędnych – Słownik Języka Polskiego ..., wyd. cyt., str. 73-74.

W nauce logiki przyjęto, że słowa „**lub**” używa się jako przybliżonego równoważnika alternatywy nierozłącznej, natomiast słowa „**albo**” – dla alternatywy rozłącznej. Posługując się spójnikami „**lub**”, „**albo**”, nie orzeka się o wartości logicznej tego czy innego ze zdań składowych, lecz o pewnym związku, jaki zachodzi między wartościami logicznymi zdań składowych. Słowo „**lub**” może być użyte nie tylko jako funktor zdaniotwórczy od argumentów zdaniowych, lecz także jako funktor nazwotwórczy od argumentów nazwowych, służący do zbudowania nazwy złożonej, np. „rybak lub marynarz”. Zakres tej nazwy to klasa złożona ze wszystkich tych przedmiotów, które przynależą przynajmniej do jednej z dwóch klas: klasy marynarzy oraz klasy rybaków. Utworzoną w ten sposób klasę nazywamy sumą klas składowych – por. Zygmunt ZIEMBIŃSKI „Logika

praktyczna”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, str. 22 i nast., str. 75 i nast.

Zgodnie z powyższym należy wysnuć wniosek, że ustawodawca w wypadku art. 89 pkt 3 wyrazu „**lub**” użył do określenia „klasy” osób będących członkami rodziny policjanta, uwzględnianych przy podziale lokalu mieszkalnego. W stosunku do wszystkich tych osób, aby je uwzględniać przy podziale lokalu mieszkalnego, musi być spełniony warunek pozostawania z policjantem we wspólnym gospodarstwie domowym i jeden z następujących warunków:

- będący na jego wyłącznym utrzymaniu,
- jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo są niezdolni do wykonywania zatrudnienia,
- jeżeli ze względu na inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia.

Przy odczytywaniu przepisu, jeżeli wywołuje on wątpliwości, należy przyjmować zasady „racjonalności ustawodawcy” i założenie konsekwencji ocen pracodawcy.

Jeżeli art. 87 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi, że rodzice i dzieci są obowiązani wspierać się wzajemnie – to znajdują uzasadnienie aksjologiczne uprawnienia rodziców do wspólnego zamieszkania z policjantem, jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo na inne okoliczności są niezdolni do wykonywania pracy – por. Z. ZIEMBIŃSKI, wyd. cyt., str. 222 i nast., str. 231 i nast.

Podkreślenia wymaga wprowadzenie przez ustawodawcę jako warunku „niezdolności do wykonywania zatrudnienia”, a nie np. istnienia obowiązku alimentacyjnego policjanta lub jego małżonka wobec rodziców.

Zbigniew C Z A J O R

***Przyjmowanie darowizn przez Policję
w świetle ustaw reformujących
administrację publiczną
(opinia prawna)***

Kwestie związane z przyjmowaniem przez jednostki resortu spraw wewnętrznych darowizn w formie finansowej i rzeczowej oraz sprzętu i wyposażenia do testowania i badań zostały uregulowane w decyzji nr 46 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 kwietnia 1994 r., zmienionej decyzją nr 204 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 sierpnia 1994 r., decyzją nr 149 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 kwietnia 1995 r. i decyzją nr 128 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 kwietnia 1997 r. Funkcjonuje także decyzja nr 27 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 maja 1994 r. dotycząca wykonania decyzji nr 46 Ministra Spraw Wewnętrznych. Wymienione akty prawne, stosownie do przepisów obecnie obowiązującej Konstytucji RP, nie są źródłami powszechnie obowiązującego prawa. Należy zatem kwalifikować je do aktów prawnych o charakterze wewnętrznym, obowiązujących tylko w ramach określonych w nich strukturach organizacyjnych regulujących zasady postępowania z darowiznami w tych jednost-

kach. Postanowienia tych aktów nie mogą stać w sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa regulującymi daną materię.

Tak więc przepisami prawa, na gruncie których należy rozstrzygać interesujący nas problem, są:

- 1) Kodeks cywilny, w tym jego przepisy art. 888-902 dotyczące darowizny,
- 2) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 155, poz. 1014 z późn. zm.),
- 4) przepisy ustaw reformujące administrację publiczną, zwłaszcza ustawa z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. nr 133, poz. 872 z późn. zm.).

Darowizna, zgodnie z postanowieniami art. 888 k.c., jest zobowiązaniem darczyńcy do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Przepisy kodeksu cywilnego nie określają zakresu bezpłatnego świadczenia ani tego, w jakiej postaci zostaje ono dokonane. Na nasze potrzeby przyjmujemy, że darowizna dotyczy pieniędzy oraz rzeczy, w tym nieruchomości. Kodeks cywilny nie zawiera także postanowień wyłączających lub ograniczających podmiotowo i przedmiotowo przyjęcie darowizny. Zapisów takich nie zawiera również ustawa o Policji oraz inne akty normatywne w odniesieniu do Policji. Oznacza to, że nie ma przeszkód prawnych, aby przez darowiznę jednostki organizacyjne Policji uzyskiwały pewne przysporzenia majątkowe.

Istnieją natomiast przepisy prawa regulujące sposób postępowania z darowizną. Jednym z nich jest ustawa o finansach publicznych. Reguluje ona wyłącznie gospodarowanie środkami publicznymi, w tym dochodami i przychodami publicznymi w sensie gospodarowania pieniądzem przez jednostki sektora finansów publicznych. Do sektora tego zalicza się m.in. organy władzy publicznej i podległe im jednostki organizacyjne. Nie obejmuje ona swym zasięgiem gospodarowania środkami rzeczowymi. Ta problematyka jest domeną takich regulacji prawnych, jak przepisy podatkowe i o rachunkowości, oraz prawa materialnego o charakterze ustrojowym dla danej jednostki organizacyjnej.

W świetle przepisów ustawy o finansach publicznych jednostki sektora finansów publicznych funkcjonują w formach organizacyjno-prawnych określonych w rozdziale 3 art. 17 do 23, tj.:

- 1) jednostki budżetowej,
- 2) zakładu budżetowego,
- 3) gospodarstwa pomocniczego,
- 4) środka specjalnego,
- 5) funduszu celowego.

Jednostkami budżetowymi w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu państwa, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów tego budżetu. Uzasadniony w tej sytuacji jest pogląd, że komyndy: główna, wojewódzkie, powiatowe, miejskie i komisariaty są jednostkami budżetowymi w rozumieniu przepisów

ustawy o finansach publicznych. Środkami publicznymi, jakimi dysponują te jednostki, są m.in. dochody publiczne, do których zalicza się także zapisy i darowizny w postaci pieniężnej (art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o finansach publicznych).

Jak wspomniano, ustawa traktuje o darowiznach w postaci pieniężnej jako jednym z rodzajów dochodów jednostki organizacyjnej sektora finansów publicznych. Gromadzenie tego rodzaju dochodów przez jednostki budżetowe następuje na wyodrębnionych rachunkach bankowych w postaci środków specjalnych. Przeznacza się je na cele wskazane przez darczyńcę (art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o finansach publicznych).

Na tle powyższych regulacji powstaje pytanie, czy dopuszczalne jest przyjmowanie przez jednostki budżetowe darowizn w postaci rzeczowej. Uważam, że zarówno przepisy kodeksu cywilnego, ustawy o Policji, jak i ustawy o finansach publicznych nie wprowadzają zakazu przyjmowania przez jednostki budżetowe darowizn w postaci rzeczowej. Zakazu takiego nie można wyprowadzić z przepisu art. 2 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o finansach publicznych. Jak wcześniej wskazałem, ustawa ta reguluje kwestie gospodarowania środkami publicznymi rozumianymi jako zasoby pieniężne. Zasoby te mogą pochodzić z różnych źródeł, zarówno podmiotowych, jak i przedmiotowych. Zawsze jednak te dochody będą przybierać postać pieniężną.

Darowiznę rzeczy nie można uznać za dochód jednostki budżetowej w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, przynajmniej w momencie jej przyjęcia. W przyszłości da-

rowizna rzeczy może przekształcić się w postać pieniężną, po zbyciu odpłatnym tej rzeczy, jeżeli akt darowizny nie przewiduje zakazu jej zbycia. Po zbyciu darowizny rzeczy materializuje się ona w postaci pieniężnej, stanowiącej dochód jednostki budżetowej.

Skoro zatem brak jest przepisu prawa zakazującego przyjmowania przez jednostkę budżetową darowizny w postaci rzeczowej, to jednostki te mogą takie darowizny przyjmować. Tak jak ustawa o finansach publicznych precyzuje sposób postępowania z darowizną pieniężną, tak samo inne przepisy prawa regulują zasady ewidencji darowizny rzeczowej. Są to np. przepisy prawa podatkowego oraz o rachunkowości.

Jak zatem ocenić regulacje w sprawach przyjmowania darowizn przez jednostki resortu spraw wewnętrznych, w tym Policji? Regulacje te dotyczą dwóch stanów:

- 1) przyjmowania darowizn,
- 2) przyjmowania sprzętu i wyposażenia do testowania i badań.

Przedmiot tych regulacji i zasady przyjmowania darowizn oraz sprzętu i wyposażenia do testowania wskazują na potrzebę ich utrzymania. Regulacje te nie mogą jednak naruszać obowiązujących norm prawnych o charakterze nadrzędnym, m.in. tej, o której była mowa wyżej. Należy zatem te regulacje dostosować do tych norm prawnych.

Zarówno decyzja nr 46 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 kwietnia 1994 r., jak i decyzja nr 27 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 maja 1994 r. posługują się terminem „darowizna w formie finansowej”, w sytuacji gdy usta-

wa o finansach publicznych używa terminu „darowizna w postaci pieniężnej”. Należy więc dostosować terminologię tych decyzji do przepisów ustawy.

Przyjmowanie darowizn w formie finansowej jest ograniczone zarówno po stronie darczyńcy, jak i obdarowanego. Po stronie darczyńcy krąg podmiotów uprawnionych do dokonania darowizny finansowej bez ograniczeń kwotowych został zawężony do jednostek administracji rządowej, samorządowej, fundacji i instytucji ubezpieczeniowych. I takie rozwiązanie jest do zaakceptowania, choć nie ma przeszkód formalnych, aby grupę darczyńców poszerzyć. Należy także użyte w tych decyzjach nazwy jednostek dostosować do obowiązujących od 1 stycznia 1999 r.

Z kolei przepisy decyzji nr 46, ograniczające krąg podmiotów uprawnionych do przyjęcia darowizny oraz wysokość kwoty darowizny, są sprzeczne z przepisami ustawy o finansach publicznych, które to przepisy nie wprowadzają ograniczeń zarówno co do podmiotu przyjmującego darowiznę w postaci pieniężnej, jak też co do jej wysokości. Wydaje się, że w ramach nadzoru Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji lub Komendant Główny Policji mogłyby uzależnić przyjęcie darowizny w postaci pieniężnej od podmiotów innych niż wymienione w § 1 ust. 1 decyzji nr 46, lub w określonej wysokości – od zgody właściwego komendanta Policji bądź ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Sadzę, iż te same zasady powinny obowiązywać przy darowiznach rzeczowych, z tym wszakże zastrzeżeniem, że przepis § 2 ust. 2 decyzji nr 46 w części „ujęcia wartości darowizny rzeczowej w ewidencji finansowo-księgowej w

działalności środka specjalnego p.n. «Darowizny» jest niewłaściwy. Wartość darowizny rzeczowej powinna być określona. Nie może ona jednak (wartość wyrażona w pieniądzu) zostać zaewidencjonowana jako środek specjalny, ponieważ darowizna rzeczowa nie jest darowizną w postaci pieniężnej, a tylko taka jest przyjmowana na środek specjalny. Oszacowanie wartości darowizny rzeczowej decyduje – moim zdaniem – czy darowana rzecz będzie stanowić środek trwałe jednostki, czy nie. Zawsze jednak darowana rzecz powinna być wpisana do ewidencji finansowo-księgowej albo jako środek trwałe, albo jako wyposażenie.

Uważam, że za wadliwą należy uznać konstrukcję przyjętą w § 3 ust. 1 decyzji nr 46, chyba że wprowadzenie takiego rozwiązania było zamysłem projektodawcy tego aktu normatywnego. Chodzi o to, że przepis ten określając, iż umowę użyczenia zawiera właściwa w tej kwestii komórka organizacyjna, w rzeczywistości nie wskazuje, o jaki podmiot tu chodzi. Powstaje zatem pytanie kto ze strony przyjmującego sprzęt – jaki organ, jakiej jednostki, czy komórka organizacyjna tej jednostki – jest uprawniony do zawierania i podpisywania umów użyczenia. Decyzja nr 27 podlega podobnej weryfikacji, jak decyzja nr 46 Ministra Spraw Wewnętrznych, ponieważ dotyczy jej wykonania.

Krystyna R O G A L S K A

***Podstawy prawne udzielania
przez Policję informacji z bazy
Zintegrowanego Systemu Informacji Policji
na rzecz Wojskowych Służb Informacyjnych
(opinia prawna)***

Problematykę udzielania przez Policję informacji z bazy Zintegrowanego Systemu Informacji Policji Wojskowym Służbom Informacyjnym należy rozpatrywać, uwzględniając zarówno przepisy regulujące uprawnienia funkcjonariuszy ww. służby do żądania od organów państwowych – w tym Policji – udzielania określonych informacji, jak i rodzaj udzielanej informacji.

Kwestię uprawnień funkcjonariuszy WSI normuje przepis art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r. nr 4, poz. 16 z późn. zm.). Na jego mocy żołnierze WSI – w zakresie wykonywanych przez nich zadań – mają odpowiednie obowiązki i uprawnienia funkcjonariuszy UOP, przysługujące im w związku z wykonywaniem czynności służbowych. O tym czy owe uprawnienia i obowiązki żołnierzy WSI są odpowiednie, rozstrzyga porównanie zakresów zadań wykonywanych przez WSI z zadaniami

Urzędu Ochrony Państwa. Zgodnie z art. 15 ust. 1 cytowanej ustawy Wojskowe Służby Informacyjne wykonują zadania związane z rozpoznawaniem i przeciwdziałaniem zagrożeniom godzącym w obronność państwa oraz naruszeniom tajemnicy państwowej w kwestii obronności i przygotowują dla organów państwowych informacje i analizy istotne dla obronności państwa. Zakres zadań WSI odpowiada zatem zadaniom Urzędu Ochrony Państwa określonym w art. 1 ust. 2 pkt 1, 5, i 6 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. nr 30, poz. 180 z późn. zm.). Wojskowe Służby Informacyjne nie wykonują zadań polegających na zapobieganiu i wykrywaniu przestępstw oraz ściganiu ich sprawców; te zadania wykonuje UOP. W tej sytuacji żołnierzom WSI nie przysługują uprawnienia procesowe funkcjonariuszy UOP wynikające z przepisu art. 6 ust. 3 powołanej ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa. Zakres zadań WSI ogranicza się bowiem do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych. W konsekwencji organy Policji nie mają obowiązku udzielania żołnierzom WSI informacji o osobach i zdarzeniach, w tym procesowych określonych zarządzeniem nr 40 pf/96 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 grudnia 1996 r.

Uwzględniając ponadto, iż Wojskowym Służbom Informacyjnym nie przysługuje ustawowo określone uprawnienie do korzystania z informacji o osobie uzyskanych przez Policję i Straż Graniczną w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych na zasadach określonych w art. 6a ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa oraz przepisach wykonawczych (rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowego zakresu, wa-

runków i trybu współdziałania organów, służb i innych państwowych jednostek organizacyjnych ze służbami ochrony państwa w toku prowadzonych postępowań sprawdzających – Dz. U. nr 18, poz. 159), nie mają one zagwarantowanych uprawnień do żądania przekazywania im ww. informacji przez organy Policji. Zasadę tę potwierdza również treść art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Przepis ten zezwala na udzielenie informacji o osobie uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych organom innym niż sąd i prokurator tylko wówczas, gdy obowiązek udzielenia tych informacji wynika z ustawy, umowy lub porozumienia międzynarodowego, albo gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób. Ewentualnie więc w tym ostatnim wypadku (zagrożenie życia lub zdrowia innych osób) WSI mogłyby zwrócić się o udostępnienie przez Policję wymienionych informacji, jeżeli wiążą się one z zadaniami wynikającymi z art. 15 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Również porozumienie z dnia 10 kwietnia 1999 r. w sprawie współdziałania Policji i Wojskowych Służb Informacyjnych, zawarte między Komendantem Głównym Policji i Szefem Wojskowych Służb Informacyjnych w kwestii wzajemnego korzystania z informacji uzyskanych w trakcie czynności operacyjno-rozpoznawczych odsyła w § 3 do zasad określonych w odrębnych ustawach i przepisach wykonawczych do nich.

Odrębnym zagadnieniem jest udostępnianie WSI informacji niejawnych. Zakres udzielania tych informacji określa art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie

informacji niejawnych (Dz. U. nr 11, poz. 95). Szczegółowe warunki i tryb udzielania tych informacji określa rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowego zakresu warunków i trybu współdziałania organów, służb i innych państwowych jednostek organizacyjnych ze służbami ochrony państwa w toku prowadzonych postępowań sprawdzających (Dz. U. nr 18, poz. 159). Przywołane akty prawne upoważniają Wojskowe Służby Informacyjne – na pisemny wniosek lub do wglądu przez upoważnionego żołnierza – do uzyskiwania od Policji informacji o osobach, w stosunku do których prowadzą postępowanie sprawdzające, w zakresie rekojmi zachowania przez te osoby tajemnicy.

Również przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. nr 133, poz. 883) nie przyznają WSI szczególnych uprawnień do uzyskiwania danych osobowych od organów Policji (z wyłączeniem wymienionych postępowań sprawdzających). Ewentualne udostępnianie danych osobowych Wojskowym Służbom Informacyjnym odbywa się na zasadach określonych przepisem art. 29 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy o ochronie danych osobowych.

W obowiązującym stanie prawnym Policja **jest zobowiązana** udzielać informacji WSI wyłącznie w zakresie wynikającym z art. 14 ust. 1 ustawy o ochronie informacji niejawnych. W pozostałych kwestiach Wojskowe Służby Informacyjne nie mają obecnie ustawowo określonych kompetencji upoważniających tę służbę do żądania przekazywania im ze zbiorów Policji innych informacji. Policja **może** natomiast przekazywać WSI informacje nie objęte zakazami ustawowymi, o których mowa w opinii.

Alicja S T O L A R S K A

***Tezy w sprawie podstaw prawnych
udzielania informacji z bazy
Zintegrowanego Systemu Informacji Policji
na rzecz Wojskowych Służb Informacyjnych***

Podstawy prawne wymiany informacji między Policją a Wojskowymi Służbami Informacyjnymi są następujące:

1. Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych:
  - a) ustanawia Wojskowe Służby Informacyjne służbą ochrony państwa – art. 2 ust. 3;
  - b) daje służbom ochrony państwa możliwość korzystania z informacji niejawnych uzyskanych (m.in.) przez Policję:
    - w celu ochrony informacji niejawnych koniecznych do wykonania ustawowych zadań służb ochrony państwa – art. 14 ust. 2,
    - po przedstawieniu przez funkcjonariusza służby ochrony państwa pisemnego upoważnienia – art. 14 ust. 3;
  - c) w art. 14 ust. 4 zawarła delegację ustawową, na podstawie której Prezes Rady Ministrów wydał rozporządzenie z dnia 25 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowego zakresu warunków i trybu współdzia-

łania organów, służb i innych państwowych jednostek organizacyjnych ze służbami ochrony państwa w toku prowadzonych postępowań sprawdzających – normując zakres, warunki i tryb przekazywania służbom ochrony państwa informacji i dokumentów niezbędnych do stwierdzenia, czy osoba objęta postępowaniem sprawdzającym daje rękojmię zachowania tajemnicy.

2. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w art. 15 ust. 1 stanowi, że Wojskowe Służby Informacyjne wykonują zadania związane z rozpoznawaniem i przeciwdziałaniem zagrożeniom godzącym w obronność Państwa (...). W art. 15 ust. 2 zapisano, że żołnierze WSI w zakresie wykonywanych przez nich zadań mają obowiązki i uprawnienia związane z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy UOP.

Poza oczywistymi uprawnieniami do: legitymowania, zatrzymywania osób, przeszukiwania osób i pomieszczeń, dokonywania kontroli osobistej, bagaży i sprawdzania ładunku, korzystania z instytucji pomocy wynikających z art. 7 ust. 1 ustawy o UOP-ie, na podstawie art. 6 ust. 3 tej ustawy – stanowiącego, że funkcjonariusze UOP wykonują czynności tylko w zakresie właściwości tego urzędu i w tej materii przysługują im uprawnienia procesowe policjantów wynikające z Kodeksu postępowania karnego – żołnierze WSI mają uprawnienia policjantów wynikające z k.p.k.

3. Ustawa o Policji w art. 1 ust. 1 pkt 3 daje podstawę do współdziałania z Wojskowymi Służbami Informacyjnymi (organ państwowy) w zakresie organizowania działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.
4. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych nakazuje:
  - a) przetwarzanie danych osobowych jedynie w zakresie i trybie określonym ustawą art. 1 ust. 2;
  - b) udostępnianie danych osobowych w celach innych niż włączenie do zbioru:
    - jedynie podmiotom uprawnionym do ich otrzymania na mocy przepisów prawa – art. 29 ust. 1,
    - innym podmiotom, jeżeli wiarygodnie uzasadnią potrzebę posiadania tych danych – art. 29 ust. 2,
    - udostępnianie danych osobowych na pisemny, umotywowany wniosek, chyba że przepis innej ustawy stanowi inaczej.
5. Porozumienie Komendanta Głównego Policji i Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych z dnia 10 marca 1999 r. w sprawie współdziałania Policji i Wojskowych Służb Informacyjnych wskazuje tryb prowadzenia przedsięwzięć w ramach współdziałania oraz związanej z nimi wymiany informacji:
  - a) w sprawach uregulowanych Porozumieniem – § 1 ust. 2 i 4 za zgodą komendantów wojewódzkich Policji i szefów terenowych jednostek organizacyjnych

WSI, z powiadomieniem właściwych kierowników i szefów – odpowiednio Komendy Głównej Policji i Inspektoratu WSI;

- b) w sprawach nie uregulowanych Porozumieniem – § 7 ust. 1 – współdziałanie może zostać podjęte po przeprowadzeniu uzgodnień przez właściwych kierowników jednostek organizacyjnych KGP oraz właściwych szefów jednostek organizacyjnych Inspektoratu WSI – za zgodą Komendanta Głównego Policji i Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych, z zastrzeżeniem wyjątkowego trybu w przypadkach nie cierpiących zwłoki – § 7 ust. 2.

Wnioski

1. Można udzielać funkcjonariuszom WSI procesowych informacji o osobie oraz informacji o rzeczach i zdarzeniach w trybie przewidzianym dla policjantów na podstawie zarządzenia nr 40 p/96 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 grudnia 1996 r.
2. Tryb wymiany informacji w powyższym zakresie opiera się na odpowiednich unormowaniach zarządzenia nr 40 p/96 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 grudnia 1996 r. oraz Porozumienia Komendanta Głównego Policji i Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych z dnia 10 marca 1999 r. w sprawie współdziałania Policji i Wojskowych Służb Informacyjnych.

21 lipca 1999 r.

Kazimierz R Y G I E L

***Wykup lokali mieszkalnych uzyskanych
w wyniku działalności inwestycyjnej
jednostek resortu spraw wewnętrznych***

Reformy ustrojowe i związane z nimi procesy uwłaszczeniowe spowodowały, że większość lokali mieszkalnych wybudowanych przed 1990 r. za środki budżetowe b. MSW nie jest już obecnie własnością Skarbu Państwa. Lokale te stanowią własność gmin, państwowych osób prawnych (*np. uwłaszczonych przedsiębiorstw państwowych*) lub własność prywatną (*m.in. spółek powstałych w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych*). Gdy znajdują się natomiast na nieruchomościach Skarbu Państwa, nie będących jednak w trwałym zarządzie jednostek Policji, często mają wobec nich zastosowanie przepisy szczególne, odrębnie regulujące zasady gospodarki lokalowej. Nie oznacza to, iż organy Policji utraciły prawo dysponowania ww. mieszkaniami, tj. kierowania kolejnych najemców w wypadku opróżnienia lokali oraz wyrażania zgody na wykup lokali na własność. Przepisy art. 90 ust. 1 ustawy o Policji jednoznacznie stanowią, iż lokalami mieszkalnymi dla policjantów są m.in. lokale uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej jednostek podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, stanowiące własność gmin lub zakładów pracy.

Fakt zamieszkiwania w lokalach wybudowanych za środki budżetu państwa powinien także chronić najemców – osoby posiadające uprawnienia do lokali mieszkalnych dla policjantów – przed niekorzystnymi dla nich rozstrzygnięciami prawnymi dotyczącymi warunków sprzedaży lokali lub warunków najmu. Nadmieniam, iż obowiązujące przepisy stawiają najemców mieszkań zwykle w uprzywilejowanej sytuacji w dokonywanym procesie uwłaszczeniowym, pozostają one jednakże często nieznanymi osobom, które w stosunek najmu wstąpiły na skutek skierowania z b. KWMO, b. WUSW lub KWP.

Aby umożliwić najemcom zaznajomienie się z odpowiednimi przepisami, uważam za celowe dokładne poznanie liczby i lokalizacji mieszkań, będących w dyspozycji organów Policji na terenie województwa (w jego obecnych granicach), oraz zbadanie **obowiązującego stanu prawnego nieruchomości**, na których znajdują się wymienione lokale mieszkalne. Chciałbym również poddać pod rozwagę szefom logistyki komend wojewódzkich Policji poinformowanie osób uprawnionych, będących najemcami lokali, o przepisach regulujących gospodarkę lokalową, zależnie od stanu prawnego nieruchomości. W celu ułatwienia ewentualnej realizacji tego zadania podaję obowiązujące podstawy prawne sprzedaży zajętych lokali mieszkalnych oraz uprawnienia przysługujące ich najemcom. Informując o tych unormowaniach prawnych pragnę podkreślić, iż b. Departament Inwestycji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w latach 1976-1990 realizował działalność inwestycyjną w dziedzinie budownictwa mieszkaniowego, w tym również

budownictwa wspólnego z innymi podmiotami, za przekazywane udziały. Departament kierował nakłady inwestycyjne m.in. do planów b. terenowych organów administracji państwowej, innych resortów oraz przedsiębiorstw. Okoliczność ta, moim zdaniem, powinna zostać wzięta pod uwagę w celu ochrony interesów najemców lokali wybudowanych za środki z budżetu Państwa.

I. Lokale mieszkalne na nieruchomościach będących własnością jednostek samorządu terytorialnego (głównie gmin) oraz na nieruchomościach będących własnością Skarbu Państwa

Sprzedaż lokali przez jednostki samorządu terytorialnego (głównie gminy) oraz Skarb Państwa następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. nr 115, poz. 741, zm. Dz. U. 1998 r. nr 106, poz. 668, 1999 r. nr 49, poz. 484). Przepisy tej ustawy regulują m. in. sprzedaż lokali będących własnością jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa, przy czym w odniesieniu do Skarbu Państwa konieczne jest zastrzeżenie, że ustawa nie dotyczy lokali wchodzących do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa ani lokali na nieruchomościach Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Odnośnie zasobów lokalowych Skarbu Państwa we władaniu Wojskowej Agencji Mieszkanowej przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami

stosuje się tylko w zakresie nie uregulowanym przez ustawę o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

Chroniąc interes najemcy lokalu mieszkalnego (w sytuacji, gdy najem został nawiązany na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale i przed dniem 12 listopada 1994 r., tj. przed wejściem w życie ustawy o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych), ustawa przyznała najemcy **prawo pierwszeństwa** zakupu lokalu przeznaczonego do sprzedaży przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego. W wypadku nieskorzystania przez najemcę z przysługującego mu pierwszeństwa zakupu (zwykle na atrakcyjnych warunkach cenowych) lokal taki może pod rządami ustawy o gospodarce nieruchomościami zostać sprzedany osobie trzeciej (niejako „wraz z najemcą”, czyli obciążony prawem najmu).

Nie ma również przeszkód prawnych, aby z zasobów samorządowych lub Skarbu Państwa została sprzedana nieruchomość gruntowa zabudowana budynkiem mieszkalnym (lub aby oddano ją w użytkowanie wieczyste z jednoczesną sprzedażą budynku), w którym znajdują się zamieszkałe lokale.

Sprzedaż mieszkania najemcy następuje w trybie bezprzetargowym, za cenę równą wartości rynkowej z oszacowania, przy czym rady gmin, rady powiatów, sejmiki wojewódzkie oraz wojewodowie mogą stosować praktycznie nieograniczone ulgi przy sprzedaży lokali ich najemcom. Udzielona bonifikata może podlegać, ze zwaloryzowaniem, zwrotowi (ale nie musi, zależy to od zarządu jednostki samorządu terytorialnego lub starosty wykonującego zadanie

administracji rządowej), jeśli lokal przed upływem 10 lat (liczonych od daty wykupu) zostanie zbyty (na rzecz innej osoby niż osoba bliska), albo przeznaczony w całości na cele inne niż mieszkalne.

Jeżeli najemca nie jest w stanie, mimo udzielonej bonifikaty, uiścić ceny nabycia, może zostać mu ona rozłożona na oprocentowane raty na 10 lat (przy zastosowaniu umownej stopy procentowej lub stopy procentowej równej stopie redyskonta weksli stosowanej przez NBP). Wierzytelności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego z tego tytułu podlegają zabezpieczeniu hipotecznemu.

W wypadku sprzedaży lokali zarówno przez jednostki samorządu terytorialnego, jak i przez Skarb Państwa na poczet cen sprzedażnych zalicza się nakłady poniesione przez najemcę na przebudowę lub rozbudowę budynku, w wyniku której powstał dany lokal. Warunkiem jest tu brak odmiennych zapisów w umowie najmu lub dzierżawy lokalu oraz wcześniejsze uzyskanie zgody właściciela na dokonanie owej przebudowy lub rozbudowy. Poniesione nakłady nie są dokumentowane kwotowo przez najemców, lecz wycenia je rzeczoznawca – wg faktycznego zakresu i stanu wykonanych robót budowlanych i instalacyjnych oraz wartości z daty ustalenia ceny.

Nadal pozostaje możliwość zaliczenia do ceny nabycia innych nakładów poniesionych przez najemcę – głównie na podwyższenie standardu lokalu, choć ustawa o gospodarce nieruchomościami nie zawiera uregulowań w tej materii. Sprawy takie powinny być jednak rozpatrywane indywidualnie, a ich załatwienie zależy od wcześniejszej zgody pod-

miot reprezentującego właściciela (Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego) na wykonanie robót budowlanych w wynajętym lokalu. Podstawę do takiego stwierdzenia dają przepisy art. 16 i art. 17 ust. 2 ustawy o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych. Zgodnie z ich treścią najemca może ulepszyć lokal tylko za zgodą wynajmującego. W razie braku takiej zgody wynajmujący musi rozliczyć z najemcą tylko niektóre dokonane ulepszenia, tj. te, których usunięcie (na ew. żądanie wynajmującego) doprowadziłoby do naruszenia substancji lokalu. Powołane przepisy mają zastosowanie przy zakończeniu stosunku najmu, co przecież następuje również przy sprzedaży lokalu na własność.

II. Sprzedaż lokali mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe

Przemiany strukturalne w gospodarce powodują wyzbywanie się przez przedsiębiorstwa państwowe nieruchomości o funkcji socjalnej, w tym kosztownych w utrzymaniu ich zasobów mieszkań zakładowych. Przepisami regulującymi tę problematykę są:

- 1) ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. 1991 nr 18, poz. 80, z późn. zm.);
- 2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. (wykonawcze do ww. ustawy) w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków od-

stąpienia od przetargu (Dz. U. nr 97, poz.443, zm. Dz. U. 1999 nr 70, poz. 780).

Tryb przetargowy nie obowiązuje przy sprzedaży lokalu zajętego na rzecz najemcy lub osoby bliskiej, stale z nim zamieszkującej (przepisy rozporządzenia odsyłają do definicji „osoby bliskiej” zawartej w art. 4 pkt 13 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Cena lokalu sprzedawanego najemcy nie może być niższa niż 50% wartości rynkowej z oszacowania przez rzeczoznawcę majątkowego. Wartość ulepszeń dokonanych przez najemcę zostaje zaliczona na poczet ceny nabycia.

Niesprzedanie mieszkań zakładowych (przy jednoczesnej likwidacji przedsiębiorstwa) oznacza, że przechodzą one na własność Skarbu Państwa z datą wykreślenia danego przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw. Nie ma przeszkód prawnych, aby nieruchomość, na której znajdują się ww. lokale, mogła zostać następnie skomunalizowana.

III. Sprzedaż lokali mieszkalnych przez przedsiębiorstwa - spółki prawa handlowego z większościovym udziałem Skarbu Państwa

W sytuacji, gdy sprzedaży lokali dokonuje spółka powstała w wyniku komercjalizacji, w której ponad połowa akcji należy do Skarbu Państwa, obowiązują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu organizowania przetargu publicznego na sprzedaż majątku trwałego lub

oddania mienia do odpłatnego korzystania innym podmiotom przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji oraz warunków, w których dopuszcza się odstępianie od przetargu (Dz. U. nr 108, poz. 696, 1999 r. nr 74, poz. 826). Zawarte w tym akcie normatywnym uregulowania dotyczące sprzedaży lokali są podobne do analogicznych przepisów obowiązujących przedsiębiorstwa państwowe. Spółka może odstąpić od zorganizowania przetargu na sprzedaż lokalu, jeżeli sprzedawany lokal jest mieszkaniem zakładowym, a sprzedaż następuje na rzecz jego najemcy lub osoby bliskiej, stale z nim zamieszkującej (przepisy rozporządzenia odsyłają do definicji „osoby bliskiej” zawartej w art. 4 pkt. 13 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Cena sprzedażna lokalu w tym wypadku nie może być niższa niż 50% jego wartości rynkowej. Wartość ulepszeń dokonanych przez najemcę zostanie zaliczona na poczet ceny nabycia.

IV. Sprzedaż lokali mieszkalnych przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa

Przekształcenia strukturalne w rolnictwie w latach dziewięćdziesiątych implikowały konieczność rozwiązania problemu **mieszkań zakładowych byłych PGR-ów** (do planów inwestycyjnych których były przekazywane również udziały z planu inwestycyjnego MSW). Przyjęto opcję sprzedaży tych mieszkań lokatorom, a także nieodpłatnego przekazania gminom całych nieruchomości mieszkaniowych wraz z infrastrukturą. Kwestii gospodarki mieszkaniowej

i socjalnej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa poświęcony jest cały rozdział 9 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jednolity Dz. U. z 1995 r. nr 57, poz. 299, zm. nr 101, poz. 504, z 1996 r. nr 59, poz. 268, nr 106, poz. 496, nr 156, poz. 775, z 1997 r. nr 54, poz. 349, nr 79, poz. 484, z 1998 r. nr 106, poz. 668, z 1999 r. nr 49, poz. 484), a także następujące przepisy wykonawcze:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 1994 r. w sprawie trybu sprzedaży domów, lokali mieszkalnych, budynków gospodarczych, ogródków przydomowych i garaży wraz z niezbędnymi gruntami, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U z 1994 r. nr 45, poz. 181),
- zarządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie wysokości oprocentowania, szczegółowych kryteriów niestosowania oprocentowania przy rozkładaniu na raty należności z tytułu zbycia mienia z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz określenia innych niż pieniądze rodzajów mierników wartości (MP z 1997 r. nr 53, poz. 505).

Wymienione akty prawne stworzyły bardzo preferencyjny dla lokatorów system sprzedaży mieszkań. Wprawdzie podstawą wyjściową do ustalenia ceny sprzedaży lokalu jest jego **wartość rynkowa** (określona przez rzeczoznawcę majątkowego), ale nabywcy przysługuje system bonifikat mogący obniżyć cenę aż do 10% wartości rynkowej. Za każdy rok pracy w państwowym sektorze rolnictwa najemcy przysługuje bonifikata w wymiarze 4% wartości, a gdy zaintereso-

wany wykupem lokalu jego najemca nie był zatrudniony w państwowym rolnictwie, ulga wynosi 3% wartości za każdy rok najmu mieszkania. Ponadto tak obniżone ceny sprzedaży mieszkań mogą być przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa rozkładane na raty z zastosowaniem oprocentowania wynoszącego nie mniej niż 3% w skali rocznej. Raty należności wraz z oprocentowaniem ulegają też, na wniosek nabywcy, umorzeniu za okres, w którym nabywca lokalu korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej (np. z zasiłku dla bezrobotnych).

Najemca, który nie zechce skorzystać z wymienionych udogodnień, zachowuje prawo do dalszego zamieszkiwania w swoim lokalu przez czas nieoznaczony, jeśli wstąpił w stosunek najmu jeszcze przed przyjęciem lokalu do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Nie dotyczy to tylko lokali w obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz mieszkań służbowych w budynkach o funkcji innej niż mieszkalna. Agencja może wtedy wypowiedzieć umowę ich najmu, ale najemcom takich lokali przysługuje pierwszeństwo w uzyskaniu najmu innego mieszkania należącego do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

V. Sprzedaż lokali mieszkalnych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową

Szczególne zasady gospodarki lokalami wprowadziła również ustawa z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 86,

poz.433, zm. Dz. U. z 1996 r. nr 106, poz. 496, z 1997 r. nr 6, poz. 31, nr 80, poz. 506, nr 106, poz. 678, z 1998 r. nr 106, poz. 668) oraz wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze:

- rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 marca 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży osobnych kwater stałych (Dz. U. nr 32, poz.141),
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży osobnych kwater stałych (Dz. U. nr 127, poz. 846).

Wymienione akty prawne przyznały Wojskowej Agencji Mieszkaniowej uprawnienia m.in. do gospodarowania lokalami mieszkalnymi na nieruchomościach Skarbu Państwa, będących – przed protokolarnym przekazaniem ich WAM – w zarządzie organów wojskowych. Kompetencje WAM są rozległe, Agencja może w pełni dysponować lokalami, tj. również sprzedawać je osobom fizycznym (lokale mieszkalne) oraz osobom fizycznym i prawnym (lokale użytkowe). Sprzedaż kwater osobom uprawnionym, w rozumieniu ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych, następuje na zasadach preferencyjnych. Wobec najemców nie będących obecnie lub w przeszłości żołnierzami zawodowymi (jak również członkami ich rodzin, uprawnionymi do wojskowej renty rodzinnej) ma zastosowanie art. 59 ustawy stanowiący, iż przy sprzedaży im lokali wprowadza się obniżki cenowe stosowane na terenie gminy właściwej dla położenia lokalu, przy czym bonifikata cenowa nie może prze-

kroczyć 60 % wartości rynkowej lokalu, a ponadto nie dotyczy powierzchni ponadnormatywnej w rozumieniu uprawnień do dodatku mieszkaniowego. W art. 58 ust. 1 zawarte jest wskazanie dla rzeczoznawcy majątkowego, aby szacując wartość rynkową lokalu nie uwzględniał wartości ulepszeń lokalu dokonanych przez najemcę.

VI. Sprzedaż zasobów mieszkaniowych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”

Problematykę tę regulują następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. nr 101, poz. 444, z 1992 r. nr 21, poz. 85, nr 54, poz. 254, z 1994 r. nr 1, poz. 3, nr 127, poz. 627, z 1995 r. nr 147, poz. 713, z 1996 r. nr 91, poz. 409, z 1997 r. nr 54, poz. 349, nr 121, poz. 770, nr 160, poz. 1079, z 1998 r. nr 106, poz. 668, z 1999 r. nr 49, poz. 484.);
- 2) rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 kwietnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży lokali i gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie oraz kryteriów kwalifikowania ich jako nieprzydatne Lasom Państwowym, a także trybu przeprowadzania przetargu ograniczonego (Dz. U. nr 52, poz. 327).

W art. 40a ustawy o lasach (dodanym w nowelizacji ogłoszonej w Dz. U. z 1997 r. nr 54, poz. 349, obowiązującej od dnia 5 września 1997 r.) wprowadzono możliwość dokonywania przez Lasy Państwowe sprzedaży:

- nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi,
- samodzielnych lokali mieszkalnych,
- gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie.

Dotyczy to nieruchomości i lokali stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, będących jednakże nieprzydatnymi dla Lasów Państwowych. W § 8 i 9 ww. rozporządzenia określono kryteria stwierdzania takiej nieprzydatności, nie obligując jednak organów Lasów Państwowych (w razie spełnienia kryteriów) do konieczności uznania konkretnych nieruchomości lub lokali za nieprzydatne. Generalnie zauważa się, iż za nieprzydatne dla Lasów Państwowych mogą (ale nie muszą) zostać uznane lokale mieszkalne stanowiące pustostany, albo lokale wynajęte, dla których wpływy z wynajmu są niższe od kosztów ich utrzymania. Nie dotyczy to jednak mieszkań bezpłatnych, przysługujących pracownikom Służby Leśnej, a także lokali na nieruchomości, której sprzedaż spowodowałaby powstanie enklawy wśród gruntów w zarządzie Lasów Państwowych. Stroną umowy sprzedaży lokalu jest organ Lasów Państwowych bezpośrednio zarządzający nieruchomością, tj. nadleśniczy, dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych lub Dyrektor Generalny Lasów Państwowych.

Sprzedaż lokalu może nastąpić po wciągnięciu go na odpowiedni wykaz obiektów przeznaczonych do sprzedaży, sporządzony przez dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, zaopiniowany przez związki zawodowe oraz zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego LP (a następnie opublikowany w Biuletynie Informacyjnym LP i w prasie).

Omawiane przepisy precyzują również zasady ustalania cen sprzedażnych lokali mieszkalnych, przyznając duże preferencje cenowe pracownikom (a także byłym pracownikom i członkom ich rodzin) Lasów Państwowych, będących najemcami tych lokali oraz najemcom nie związanym zawodowo ani rodzinnie z pracą w Lasach Państwowych. I tak:

- sprzedaż lokalu powinna nastąpić po „cenie rynkowej, jaka kształtuje się w danej miejscowości”, ustalonej przez rzeczoznawcę majątkowego,
- najemcy związani zawodowo z Lasami Państwowymi (przez co najmniej 3 lata) korzystają ze zniżki w wymiarze 4% za każdy rok pracy w LP (lub instytucjach związanych, np. szkołach leśnych, zakładowych przychodniach lekarskich), obniżka ceny nie może jednak przekroczyć 90% kwoty określonej przez rzeczoznawcę majątkowego, tzn. faktycznie uiszczona cena musi wynieść przynajmniej 10% wartości rynkowej,
- ustalona w ten sposób cena może być wnoszona w ratach płatnych w okresie nie dłuższym niż 5 lat, przy oprocentowaniu do 15% w skali roku,
- najemcy lokali nie związani zawodowo ani rodzinnie z pracą w LP korzystają ze zniżki w wymiarze 1% za każdy rok najmu, zniżka ta nie może jednak przekroczyć 45% kwoty określonej przez rzeczoznawcę majątkowego, tzn. faktycznie uiszczona cena musi wynieść przynajmniej 55% wartości rynkowej.

VII. Sprzedaż zasobów mieszkaniowych przez przedsiębiorstwo państwowe Polskie Koleje Państwowe

Problematykę tę normują przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1995 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. nr 95, poz. 474, z późn. zm.) – po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. nr 162, poz. 1120). Nowe przepisy dodały do tekstu ustawy artykuły 13a-13g, poświęcone gospodarce mieszkaniowej PKP. Mają one na celu odciążenie PKP od kosztów utrzymania zasobów mieszkaniowych za pomocą sprzedaży lokali mieszkalnych ich najemcom oraz osobom bliskim pozostałym w lokalach po śmierci najemców. Sprzedaży nie podlegają tylko mieszkania w budynkach administracyjnych PKP (związanych funkcjonalnie z zarządzaniem, eksploatacją i utrzymaniem kolei).

Sprzedaż mieszkań zakładowych PKP następuje na warunkach preferencyjnych dla najemców. Cenę ustala się co prawda wg przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (tj. na poziomie wartości rynkowej z oszacowania), ale przysługuje od niej **system bonifikat** – 6% za każdy rok pracy najemcy w PKP lub 3% za każdy rok najmu lokalu od PKP. Łączna bonifikata nie może przekroczyć 90% ceny. Niezależnie od tego nabywca uiszczający od razu całość należnej kwoty uzyskuje dodatkową bonifikatę w wymiarze 25% wymaganej od niego należności.

Jeśli najemca nie jest w stanie, pomimo takiego systemu bonifikat, uiścić jednorazowo ceny nabycia, może ona zostać

rozłożona na oprocentowane raty na okres do 10 lat (przy zastosowaniu umownej stopy procentowej lub stopy procentowej równej stopie redyskonta weksli stosowanej przez NBP). Wierzytelności PKP z tego tytułu podlegają zabezpieczeniu.